

BAB I

PENDAHULUAN

A. Latar Belakang

Pasar modal sebagai wahana sektor keuangan di luar perbankan sebagai sarana untuk memperoleh dana yang dilakukan perusahaan untuk melakukan ekspansi usahanya. Untuk tujuan tersebut, pemenuhan kebutuhan dana dapat diperoleh melalui pinjaman dalam bentuk hutang atau menerbitkan saham di pasar modal. Dengan menerbitkan saham dipasar modal berarti perusahaan bukan hanya dimiliki oleh pemilik lama tetapi juga dimiliki oleh publik.

Untuk menarik pembeli dan penjual agar berpartisipasi, pasar modal harus bersifat likuid dan efisien. Pasar modal dikatakan likuid jika penjual dapat menjual dan pembeli dapat membeli surat-surat berharga dengan cepat. Pasar modal dikatakan efisien jika harga dari surat-surat berharga mencerminkan nilai dari perusahaan secara akurat. Hal ini juga akan mencerminkan penilaian dari investor terhadap prospek laba perusahaan di masa yang akan datang serta kualitas manajemen. Jika calon investor meragukan kualitas dari manajemen keraguan dapat tercermin dari harga surat berharga yang turun (Jogiyanto, 2003).

Oleh karena itu, informasi tentang perusahaan menjadi dasar dalam penentuan harga saham. Ada berbagai macam faktor yang dapat mempengaruhi aktivitas perdagangan di pasar modal, diantaranya adalah informasi yang masuk ke pasar modal tersebut. Informasi adalah seperangkat pesan atau berita yang

1823

Издательство

gepunktet und A

dapat digunakan untuk mengubah tindakan si penerima informasi dalam rangka meningkatkan kesejahteraannya (Hakim, 2004).

Informasi memegang peranan penting terhadap transaksi perdagangan di pasar modal. Para pelaku di pasar modal sangat membutuhkan setiap informasi yang dapat mempengaruhi naik turunnya harga surat berharga. Informasi yang digunakan oleh investor meliputi informasi akuntansi dan informasi non akuntansi (Hakim, 2004). Informasi akuntansi yaitu informasi yang menggambarkan kekayaan perusahaan berupa neraca, laporan laba-rugi tahunan, laporan arus kas dan laporan perubahan modal, sedangkan informasi non akuntansi dapat berupa laporan dividen, *stock split*, *right issue*, informasi kondisi makro ekonomi dan politik. Informasi tersebut dibutuhkan oleh para investor maupun calon investor dalam proses pembuatan keputusan investasi di pasar modal (Zamahsari, 1990 dan Kim *et.al.*, 1995) dalam Nasirwan (2002). Firth (1992) dalam Nasirwan (2002) menyatakan bahwa informasi prospektus memberikan gambaran keadaan perusahaan dan ramalan laba yang menjadi dasar para investor dalam pembuatan keputusan investasi. Informasi prospektus ini merupakan fenomena menarik bagi para peneliti keuangan di luar negeri untuk meneliti secara empiris perilaku investor dalam membuat keputusan investasi di pasar modal. Bone (1998) dalam Syarif (2002) menemukan bahwa *bid-ask spread* berkurang bila perusahaan memberikan informasi yang rinci.

Mekanisme perdagangan saham di lantai bursa pada dasarnya tidak jauh berbeda dengan kegiatan pasar pada umumnya. Tetapi jika seseorang ingin

etiquette de la table. L'ensemble du repas est préparé par un seul chef et servis sur une seule assiette (Kirkpatrick, 2007).

Le deuxième type de repas est le repas à la carte. Il s'agit d'un repas individuel où chaque convive a son menu et son assiette. Les plats sont servis à la demande et peuvent être préparés à l'avance ou au moment de la consommation. Le service est personnalisé et adapté à chaque convive. Ce type de repas est généralement réservé aux occasions spéciales ou aux repas entre amis. Le troisième type de repas est le repas à emporter. Il s'agit d'un repas préparé à l'avance et emporté chez soi ou dans un autre lieu. Le service est limité à la préparation et au transport du repas. Ce type de repas est généralement réservé aux personnes qui ont peu de temps pour préparer un repas à la maison.

Enfin, il existe le repas à la cantine. Il s'agit d'un repas préparé dans une cuisine collective et servi dans une cantine. Les repas sont préparés en grande quantité et servis à plusieurs personnes à la fois. Ce type de repas est généralement réservé aux établissements scolaires, universitaires et professionnels.

membeli atau menjual efek tersebut tidak dapat langsung membeli atau menjual di lantai bursa, melainkan harus melalui anggota bursa. Anggota bursa selanjutnya akan bertindak sebagai penjual pembeli, aktivitas jual dan beli di lantai bursa dilakukan perusahaan pialang melalui orang yang ditunjuk sebagai wakil perantara perdagangan efek (WPPE). Harga saham di lantai bursa ditentukan oleh kekuatan pasar, berarti harga tergantung dari tawar menawar.

Karena pasar modal sebagai tempat pertemuan antara penawaran dan permintaan surat berharga, maka di tempat inilah pelaku pasar yaitu individu-individu atau badan usaha yang mempunyai kelebihan dana (*lender*) melakukan investasi dalam surat berharga yang ditawarkan oleh emiten. Sebaliknya, perusahaan (entitas) yang membutuhkan dana (*borrower*) menawarkan surat berharga dengan cara listing terlebih dahulu pada badan otoritas di pasar modal sebagai emiten. Dalam rangka menciptakan iklim usaha yang sehat dan dapat dipercaya, maka transaksi diatur dalam kerangka sistem yang terpadu di bawah kendali suatu pasar modal yang secara legal di jamin oleh undang-undang.

Perusahaan sebagai salah satu komponen penting dalam pasar modal merupakan titik temu berbagai hubungan yang ada yaitu antara manajemen, pemilik, kreditur dan pemerintah. Menurut Jansen dan Mecking (1970) dalam Fitriayani (2005) masalah antar agen akan muncul jika pihak-pihak yang bekerja sama mempunyai orientasi tujuan yang berbeda, sehingga tiap-tiap individu memiliki sikap yang berbeda terhadap resiko. Masalah keagenan juga dialami oleh para partisipan pasar modal, dealer sebagai salah satu partisipan pasar modal.

As a result, the first step in the process of creating a new system is to identify the requirements and objectives of the system. This involves defining the scope of the system, identifying the stakeholders, and determining the functional and non-functional requirements. The requirements are typically documented in a requirements specification document, which serves as a blueprint for the system's design and development.

The second step is to design the system architecture. This involves dividing the system into smaller components and defining the interactions between them. The architecture should be designed to support the system's requirements and objectives, and should be flexible enough to accommodate changes in requirements over time. The architecture is typically documented in a system architecture diagram, which shows the relationships between the different components of the system.

The third step is to implement the system. This involves writing the code for the system's components and integrating them into a cohesive whole. The implementation process may involve several iterations of design, coding, and testing. The implementation is typically documented in a system implementation report, which provides a detailed account of the system's development process and the results of the implementation.

The fourth step is to test the system. This involves running the system through a series of tests to ensure that it meets the specified requirements and objectives. The tests may include unit tests, integration tests, and system tests. The testing process is typically documented in a system test report, which provides a detailed account of the system's performance and any issues that were identified during testing.

The fifth step is to deploy the system. This involves installing the system on the target environment and making it available for use. The deployment process may involve several steps, such as configuration management, system migration, and user training. The deployment is typically documented in a system deployment report, which provides a detailed account of the system's deployment process and the results of the deployment.

The sixth step is to maintain the system. This involves monitoring the system's performance, addressing any issues that arise, and making changes to the system as required. The maintenance process is typically documented in a system maintenance report, which provides a detailed account of the system's performance and any changes made to the system over time.

perspektiviskt utvärderat och föreslagna åtgärder vidareutvecklas i en rapport som kommer att ges till författningsförbundet. Detta är en del av den nationella handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Dealer menghadapi resiko kemungkinan merugi dan dengan adanya resiko tersebut dealer berusaha memindahkan resiko tersebut ke dealer yang lain. Dalam usaha untuk mengurangi resiko ditunjukkan dengan cara mencari informasi yang diperlukan sehingga biaya-biaya akan muncul. Besarnya ketidakseimbangan informasi yang dihadapi dealer akan tercermin pada *spread*. Dealer bukanlah merupakan pihak yang memiliki informasi superior maka dealer selalu berusaha menentukan *spread* secara wajar dengan pertimbangan kejadian tertentu atau kondisi informasi lainnya sehubungan dengan sekuritas yang dimiliki.

Informasi asimetri akan menimbulkan biaya bagi partisipan pasar modal, dealer merupakan salah satu pihak yang menghadapi masalah informasi asimetri. Informasi asimetri timbul karena adanya informasi yang tidak dapat didistribusikan secara merata kepada semua pelaku di pasar modal. Usaha yang dilakukan untuk meningkatkan informasi dan mengurangi informasi asimetri, akan memunculkan suatu biaya yang disebut biaya informasi (Howe dan Lin, 1989) dalam Fitriyani (2005). Besar kecilnya *spread* tergantung dari besar kecilnya biaya yang terjadi, Stoll (1989) dalam Halim dan Hidayat (2000) menyatakan bahwa biaya pemilikan saham terdiri atas resiko harga dan *opportunity cost* yang dihubungkan dengan pemilikan saham. Biaya pemrosesan terkait dengan mengatur perdaganagan dan mencatat transaksi. Kemudian biaya asimetri informasi terlahir karena adanya asimetri informasi para pelaku pasar modal.

lagerter Zeitpunkt der Erhebung war die Klimazone des Landes noch nicht so deutlich wie heute ausgeprägt. Das Klima war damals noch warm und feucht, was die Vegetation und die Tierwelt stark beeinflusste. Die Flora bestand aus einem breiten Spektrum von Pflanzenarten, darunter Eichen, Buchen, Ahorn, Birken und Kastanien. Viele dieser Pflanzen sind heute nur noch in den höheren Lagen oder in geschützten Tälern zu finden. Einige der alten Bäume sind heute schon sehr groß geworden und haben einen Durchmesser von mehreren Metern erreicht. Sie sind wichtige Bestandteile des örtlichen Naturhauses und werden als Naturdenkmale geschützt. Ein weiterer interessanter Aspekt ist die reiche Fauna des Landes. Viele Tiere wie Wildschweine, Rehe, Hirsche und Wildpferde leben noch in den Wäldern und Wiesen. Auch einige seltene Vogelarten wie der Eisvogel und der Sperber sind hier anzutreffen. Die Flora und Fauna des Landes sind ein wichtiger Bestandteil seiner Identität und werden durch verschiedene Naturschutzprojekte und -verbände geschützt.

Lev (1988) dalam Syarif (2002) menemukan bahwa keinginan untuk mengurangi informasi asimetri dapat dilakukan dengan menguji dan meneliti *bid-ask spreads* perusahaan. Lev menunjukkan bahwa apabila *bid-ask spreads* menurun maka dapat disimpulkan bahwa informasi asimetri juga menurun. Demikian pula apabila kandungan informasi yang ada sudah cukup banyak diketahui, maka *bid-ask spreads* juga menurun. Dengan semakin terbukanya informasi, maka diharapkan berkurangnya informasi asimetri. Terhadap informasi yang ada, maka bila dikaitkan dengan harga saham, maka selisih harga permintaan dan penawaran akan semakin berkurang ataupun mempunyai selisih yang tipis.

Dari ketiga biaya yang melahirkan *bid-ask spread* tersebut, biaya pemrosesan merupakan penyebab yang paling jelas dan dapat diobservasi secara langsung. Sedangkan biaya informasi dan biaya pemilikan kurang dapat diobservasi secara langsung, sehingga memerlukan proksi untuk mengukurnya. Oleh karena itu kedua biaya tersebut lebih menarik untuk diteliti pengaruhnya terhadap *bid-ask spread* oleh peneliti.

Chan dan Seow (1995) dalam Halim dan Hidayat (2000) melakukan studi kasus terhadap perubahan *bid-ask spread* saham perusahaan Telefonos de Mexico yang disebabkan oleh adanya biaya pemilikan dan asimetri informasi. Mereka menggunakan risiko sekuritas, harga sekuritas, volume perdagangan dan jumlah *market makers* (ukuran tingkat kompetisi) sebagai proksi biaya pemilikan, dan jumlah *informed traders* dan *size order* sebagai proksi asimetri informasi. Studi

kasus tersebut memberikan bukti bahwa biaya pemilikan dan biaya informasi memegang peranan penting dalam menetapkan *bid-ask spread* saham.

Erwain dan Miller (1998) dalam Halim dan Hidayat (2000) mendapatkan bukti bahwa variabel pasar signifikan berpengaruh terhadap *bid-ask spread* saham. Stoll (1989) dalam Halim dan Hidayat (2000) menyatakan bahwa biaya pemilikan berpengaruh positif terhadap *bid-ask spread*. Artinya semakin tinggi biaya pemilikan akan menyebabkan semakin lebar *bid-ask spread* yang mencerminkan saham tersebut tidak digemari oleh investor. Studi-studi empiris di atas difokuskan pada kompleksitas harga sekuritas dan khususnya proses penentuan harga yang melahirkan *bid-ask spread*.

Tumirin (2005) melakukan penelitian terhadap variabel fundamental yang sebagian besar merupakan variabel akuntansi yang meliputi *asset growth, asset size, leverage dan liquidit* serta beberapa variabel pasar yang meliputi *earning variability* harga saham dan volume perdagangan terhadap *bid-ask spread*. Hasil studi menunjukkan bukti bahwa variabel akuntansi yaitu *liquidity* dalam mempengaruhi *bid-ask spread* menunjukkan hubungan yang negatif signifikan. Kemudian untuk *closing price* dan *volume perdagangan* mempengaruhi *bid-ask spread* dan menunjukkan hubungan yang negatif signifikan. Penelitian ini menggunakan data laporan keuangan interim dan kuartalan.

Selanjutnya Halim dan Hidayat (2000) menguji pengaruh volume dan *return* terhadap *bid-ask spread* dengan menggunakan metode koreksi kesalahan pada tiga industri rokok yang terdaftar di BEJ. Hasil penelitian memberikan bukti

Die Ergebnisse der Untersuchungen zeigen, dass die Anwendung von BIM-Technologien im Bauwesen zu einer signifikanten Verbesserung der Produktivität und Qualität führt. Durch die Verringerung von Fehlern und Wiederverwendung von Daten kann die Produktionszeit gesenkt werden, was zu einem schnelleren Projektfortschritt und einer Reduzierung von Kosten führt. Zudem ermöglichen BIM-Systeme eine bessere Kommunikation zwischen den verschiedenen Stakeholdern und einer effizienteren Planung und Steuerung des Bauprozesses.

bahwa volume perdagangan dan/atau return berpengaruh dengan arah negatif terhadap *bid-ask spread*, baik dalam bentuk absolut maupun relatif pada saham-saham industri rokok di BEJ.

Berkenaan dengan beberapa hasil penelitian di atas, peneliti tertarik untuk meneliti beberapa variabel akuntansi dan variabel pasar dengan menggunakan data laporan keuangan tahunan untuk variabel akuntansi dan data *event study* di sekitar tanggal pengumuman laporan keuangan selama 7 (tujuh) hari perdagangan untuk variabel pasar dengan sampel perusahaan manufaktur yang terdaftar di Bursa Efek Jakarta dengan memperpanjang periode pengamatan yaitu tahun 2001-2004. Maka peneliti akan melakukan pengujian terhadap ‘**Pengaruh Variabel Akuntansi Dan Variabel Pasar Terhadap Bid-Ask Spread (Studi Empiris Pada Perusahaan Manufaktur Yang Terdaftar Di BEJ)**’.

B. Batasan Masalah Penelitian

Lingkup permasalahan dalam penelitian ini dibatasi pada pokok-pokok batasan yang berkaitan dengan judul permasalahan yaitu menganalisis pengaruh variabel akuntansi yakni *asset growth, asset size, leverage dan liquidity* dan variabel pasar yang meliputi *earning variability*, harga saham dan volume perdagangan terhadap *bid-ask spread*.

Եթե այս քննությունը պահանջվի՝ Անդր

कोड-वोल्फ प्राप्ति (सेक्वेन्स एन्ड सिग्नलिंग) के अनुसार इनफॉरमेशन को बहुत ज़्यादा विपरीतीय रूप से लिया जाता है।

B. EMPRESA MEXICANA DE SEGURO

gymnázium Štúrovo (Slovenské národné rady) a vysoká škola (Fakulta vzdelávania, UPJŠ).

میزبانی از این پروژه را داراییم و می‌خواهیم این پروژه را در این سال اجرا کنیم.

C. Rumusan Masalah

Berdasarkan pada paparan latar belakang masalah di atas, maka permasalahan yang akan dirumuskan berkenaan dengan objek penelitian ini adalah: Apakah variabel akuntansi (*asset growth, asset size, leverage dan liquidity*) dan variabel pasar (*earning variability*, harga saham dan volume perdagangan) berpengaruh terhadap *bid-ask spread*.

D. Tujuan Penelitian

Tujuan penelitian ini adalah untuk memberikan bukti empiris tentang pengaruh variabel akuntansi dan variabel pasar terhadap *bid-ask spread* pada perusahaan manufaktur yang terdaftar di Bursa Efek Jakarta (BEJ).

E. Manfaat Penelitian

1. Memberikan bukti empiris tentang faktor-faktor yang mempengaruhi *bid-ask spread* saham.
2. Penelitian ini diharapkan dapat memberikan informasi yang bermanfaat bagi para pelaku pasar modal dalam menganalisis pembelian atau pelepasan saham yang dimilikinya melalui informasi yang terkandung dalam laporan keuangan.
3. Bagi penulis dan bagi kalangan akademis semoga dapat menambah khasanah ilmu tentang pasar modal, sehingga dapat memberikan kontribusi untuk penelitian-penelitian selanjutnya.

C. Komplexe Wirkung

Bereitschaften basieren auf persönlichen Erfahrungen und Erfahrungen mit anderen Personen. Diese Erfahrungen können positiv oder negativ sein. Ein positiver Erfahrungswert kann zu einer Verstärkung der Bereitschaft führen, während ein negativer Erfahrungswert zu einer Reduzierung der Bereitschaft führen. Eine negative Erfahrung kann z.B. die Bereitschaft zu einem bestimmten Verhalten reduzieren, während eine positive Erfahrung sie verstärken kann.

D. Erklärende Theorie

Die erklärende Theorie versucht, die Mechanismen der Bereitschaft zu verstehen. Sie unterscheidet zwischen kognitiven und nicht-kognitiven Prozessen. Kognitive Prozesse beinhalten das Erstellen von Erwartungen über die wahrscheinlichkeit eines Ereignisses. Nicht-kognitive Prozesse beinhalten die Reaktion auf die Stimulation des Organismus.

E. Persönlichkeit und Bereitschaft

Wissenschaftliche Untersuchungen haben gezeigt, dass Persönlichkeit einen Einfluss auf die Bereitschaft hat. Einige Persönlichkeitstypen scheinen eine höhere Bereitschaft zu gewissen Verhaltensweisen zu haben als andere. So scheint z.B. die Persönlichkeit "Extraversion" eine höhere Bereitschaft zu sozialen Interaktionen zu haben als die Persönlichkeit "Introversion". Ein weiterer Faktor ist die individuelle Erfahrung. Personen, die häufiger in sozialen Situationen waren, scheinen eine höhere Bereitschaft zu sozialen Interaktionen zu haben als Personen, die weniger Erfahrung in solchen Situationen haben. Ein dritter Faktor ist die soziale Lerngeschichte. Personen, die in einer sozialen Gruppe aufgewachsen sind, scheinen eine höhere Bereitschaft zu sozialen Interaktionen zu haben als Personen, die in einer isolierten Umgebung aufgewachsen sind.